

MÉTA élőhely-határozó

MÉTA Élőhelyhatározó - MINDENKINEK

1.3-as változat, 2009. őszeig tesztelés alatt

Az élőhely-határozó célja, hogy bármely (nem botanikus) terepen járó embert, madarászt, kirándulót és érdeklődőt segítse abban, hogy hazánk **természetes növényzetének egyes típusait** nagy biztonsággal beazonosíthassa, néven nevezhesse. Ehhez azonban mintegy 40 növényfajt ismernie kell! A határozáshoz szükséges növények habitusát, levelét, virágját, termését, kérgét bemutató képanyagot a Fotótár honlapján lehet majd megtalálni. Az élőhelytípusok felismerésében és megtanulásában is segít a [MÉTA Fotótár](#), valamint a részletes leírásokat tartalmazó [Élőhely-ismereti útmutató](#). Javasoljuk ezen kívül a "**Kis növényhatározó**" (SIMON T. és SEREGÉLYES T. - Növényismeret, A hazai növényvilág kis határozója, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest) vagy más növényeket, növényzetet bemutató könyv forgatását.

[NAGY- és KISALFÖLD](#) ||| [HEGY- és DOMBVIDÉK](#) ||| [AGRÁR- és URBÁN ÉLŐHELYEK](#)

[Vizek és hínarasok](#) | [Mocsarak](#) | [Úde rétek, vizes gyepek](#) | [Száras gyepek](#) | [Cserjések](#) | [Erdők](#)

Vizek és hínarasok (ALFÖLD)

- 10 cm-nél nagyobb átmérőjű, úszó, kereklevelű növények alkotta hínár (tavirózsa, vízitök) [A23](#) (ritka: a kisebb, de hasonló levelű tündérfátylas hínár [A3a](#))
- 5 cm-nél kisebb átmérőjű, apró levelű, úszó hínárnövényzet, leggyakrabban békalencsével, rucaörömmel [A1](#)
- levélrózsás hínár rombusz alakú levelekkel (sulymos) [A1](#) vagy élesen fűrészszélű levelekkel (kolokános) [A23](#)
- víz alatti hínár, érdes levelekkel (tócsagaz) [A1](#)
- víz alatti hínár széles vagy szálal levelű fajokkal (békaszőlő) [A3a](#)
- égerlápok (J2), fűzlápok (J1a), zsombéklápok (B4) körüli hínárnövényzet [A4](#) (ritka)
- szikes tavak hínárja [A5](#) (ritka)
- kubikgödrök, csatornák mozaikos hínár- és mocsárnövényzete [BA](#)
- növényzetben szegény folyók [U8](#)
- növényzetben szegény tavak [U9](#) (a növényesek a megfelelő hínár- vagy mocsárkategóriába sorolandók)

[Vizek és hínarasok](#) | [Mocsarak](#) | [Úde rétek, vizes gyepek](#) | [Száras gyepek](#) | [Cserjések](#) | [Erdők](#)

Mocsarak (ALFÖLD)

- nádasok, gyékényesek, tavikákások, ahol a talaj felső része nem tőzeges [B1a](#) (az avas nád nem tőzeg!) (ha szikes tóban vannak [B6](#))
- tőzeges talajú nádasok, gyékényesek [B1b](#) (ritka, lápszaga van, gyakran vannak benne zsombékok)
- 1.5 m-nél alacsonyabb, fűszerű mocsári növények állománya (harmatkása, békabuzogány, pántlikafű) [B2](#) (a sásoknak keskenyebb, élesebb szélű levele van [B5](#))
- 1.5 m-nél általában alacsonyabb, nem fűszerű mocsári növények ritkás állománya, iszapfoltokkal (hídör, virágkaka, csetkaka) [B3](#)
- zsombékoló sások állománya [B4](#) (ha magaskórós [D5](#))
- nem zsombékoló sások állománya [B5](#) (ha több a fű, mint a sás, valószínű [D34](#), [F2](#) vagy [D2](#))
- kubikgödrök, csatornák mozaikos hínár- és mocsárnövényzete [BA](#)
- a fentiekbe be nem sorolható, láthatóan zavart, szennyezett mocsarak [OA](#)

Üde rétek, vizes gyepek (ALFÖLD)

- patak- és folyóárterek kaszálható, tavasszal vízborította rétje és más hasonló nedves-vizes rét **D34** (ha sásosabb **B5**, ha feketébb talajú **D2**, ha szikesebb **F2** is lehet)
- halott csigaházakban gazdag, fekete vagy sötétszürke talajú, tavasszal vizes kaszálható rétek homokon vagy homokos talajon (kékperjével) **D2**
- szíkes puszta ecsetpázsitos, kaszálható rétje, gyakran iszapzsombékos **F2** (igen ritkán **F3**) (a homoktalajok szíkes rétje nehezen felismerhető)
- iszapos, tavasszal vizes, ritkás növényzetű, nyáron száraz foltok szíkes pusztán: gypesek (mézpázsit) **F4**, iszapos erecskék **F5**, ritkás, kétszikűs, pozsgás vakszíkek **F5**
- magaskórós növényzet folyók ártérén őshonos fajokkal **D6**, ha özönfajok alkotják **OD**, ha nagyon gyomos **OG**
- vetett üde gyepek **T5** (a regenerálódók inkább **OB**, a regenerálódottak feltehetően már **D34** vagy **F2**)
- fiatal parlagok, ugarok üde gypjei **T10** (az idősebb parlag **OB** vagy ha még jobb: **D34**, **F2**)
- gyomos, elavárosodott, csalános, siskanádas, gyalogbodzás, szedres, zavart növényzetű rétek **OB**
- töltésoldalak üde rétjei **OB** (a nem gyomos fajgazdagabb rétek már **D34**)
- útmezsgyék üde gypjei **OB** (a nem gyomos fajgazdagabb rétek már **D34**)
- aranyvessző állományai **OD**

Száras gyepek (ALFÖLD)

- lösz-jellegű közeten lévő zárt szárazgyepek **H5a** (ritkás löszgyepek kunhalmokon, löszfalakon **I2**), szikespuszták hátjain is
- barna színű homoktalajok zárt szárazgypjei **H5b**
- sárga színű homoktalajok nyílt gypjei **G1**
- rövidfűvű gyepek, szíkes pusztán sok csenkessel és ürömmel **F1a** (igen sok az átmenet **F1b**-vel), cserjék nincsenek, talaj gyakran mélyen repedezett
- rövidfűvű gyepek, szíkes pusztán sok csenkessel és cickafarkkal **F1b** (igen sok az átmenet **F1a**-val), cserjék igen ritkán vannak, a felette lévő zóna gyakran löszgyep
- ritkás növényzetű, megszáradt iszap felszínű foltok szíkes pusztán: gypesek (mézpázsit) **F4**, erecskék **F5**, ritkás, kétszikűs, pozsgás vakszíkek **F5**
- száraz töltésoldalak **OC** (a fajgazdagabb **H5a**)
- útmezsgyék száraz gypjei **OC** (a fajgazdagabb, löszön lévő mezsgyék **H5a**)
- fiatal parlagok és ugarok száraz gypjei **T10** (az idősebb parlag **OC** vagy ha még jobb: löszön **H5a**, homokon **H5b** vagy **G1**, szíken **F1a** vagy **F1b**)
- selyemkóró állományai **OD**

Cserjések (ALFÖLD)

- galagonya, kökény, vadrózsa cserjései **P2b**, bodzások **P2a** (ha csak néhány bokor van, az még nem cserjés)
- rekettyefűz olyan cserjése, amelynek alján gypes réti-magaskórós növényzet van, illetve más üde cserjések **P2a** (a gyalogakácós **S6**)
- rekettyefűz olyan cserjése, amely vízben áll, tőzeges, mohás, lápszagú **J1a**
- folyópartok fűzbokrosai **J3**
- borókások, galagonyások kisebb nyárfákkal sárga homokon **M5** akkor is, ha már inkább erdőképű (a nem homoki borókások **P2b**)
- törpemandula, jaj- és parlagi rózsa, csepleszmegegy cserjése **M6** (igen ritka típus)

Erdők (ALFÖLD)

- fűz- és nyárerdő hullámtéren **J4** (a nemesnyáras **S2**)
- őshonos nyáras (gyakran borókával, galagonyával) sárga vagy barnás homokon **M5** (ha sok az akác **S1**)
- őshonos nyáras nem hullámtéren és nem száras homokon (hanem mentett ártéren, barna-szürke homokon, löszös területeken) **RB** (a nemesnyáras **S2**)
- nem sorokba rendeződő, 15 m-nél magasabb, zárt üde tölgyerdők: ha tavasszal vizes, inkább **J6**, ha egész évben száras, inkább **L5** (ha gyertyánnal **K1a**)
- 15m-nél nem magasabb, ligetes, gyepekkel mozaikos tölgyesek: homokon **M4**, mentett ártéren **M3** (ritka típus!) (ha telepített, sorokba rendezett **RC**)
- telepített, fajszegény tölgyesek, kőrisesek **RC**
- éger és/vagy kőris erdők vízben állva, tözeges talajon, lápszag **J2**
- fáslegelők, fáskaszálók őshonos fákkal **P45** (ha nem őshonosak a fák **S7**)
- őshonos lombos fafajok (tölgyek, nyáras) fenyőkkel és akáccal elegyes állományai **RD**
- magányos őshonos fák, keskeny fasorok **RA** (ha nem őshonosak a fák **S7**)
- parkok, régi temetők **P6**, ősi gyümölcsös **P7**, vágásterület **P8**
- akácos **S1**, nemes nyáras **S2**, fenyvesek **S45**, gyalogakácos **S6**, nem őshonos fajok fasora **S7**

[NAGY- és KISALFÖLD](#) ||| [HEGY- és DOMBVIDÉK](#) ||| [AGRÁR- és URBÁN ÉLŐHELYEK](#)

Vizek és hínarasok (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- 10 cm-nél nagyobb átmérőjű, úszó, kereklevelű növények alkotta hínár (tavirózsa, vizitök) **A23** (ritka: a kisebb, de hasonló levelű tündérfátylas hínár **A3a**)
- 5 cm-nél kisebb átmérőjű, apró levelű, úszó hínárnövényzet, leggyakrabban békalencsével, rucaörömmel **A1**
- levélrózsás hínár rombusz alakú levelekkel (sulymos) **A1** vagy élesen fűrészszélű levelekkel (kolokános) **A23**
- víz alatti hínár, érdes levelekkel (tócsagaz) **A1**
- víz alatti hínár széles vagy szálal levelű fajokkal (békaszőlő) **A3a**
- égerlápok (J2), fűzlápok (J1a), zsombéklápok (B4) körüli hínárnövényzet **A4** (ritka)
- kubikgödrök, csatornák mozaikos hínár- és mocsárnövényzete **BA**
- növényzetben szegény folyók **U8**
- növényzetben szegény tavak **U9** (a növényesek a megfelelő hínár- vagy mocsárkategóriába sorolandók)

Mocsarak (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- források körüli süppedékes helyek növényzete **C1** (ritka élőhelyek: tőzegmohás foltok **C23**, mohás, vasbaktériumfoltos, tözeges rétek **D1**)
- nádasok, gyékényesek, tavikákások, ahol a talaj felső része nem tözeges **B1a** (az avas nád nem tözeges!) (ha szikes tóban vannak **B6**)
- tözeges talajú nádasok, gyékényesek **B1b** (ritka, lápszaga van, gyakran vannak benne zsombékok)
- 1.5 m-nél alacsonyabb, fűszerű mocsári növények állománya (harmatkása, békabuzogány, pántlikafű) **B2** (a sásoknak keskenyebb, élesebb szélű levele van **B5**)
- 1.5 m-nél általában alacsonyabb, nem fűszerű mocsári növények ritkás állománya, iszapfoltokkal (hídör, virágkáká, csetkáká) **B3**

- zombékoló sások állománya **B4** (ha magaskórós **D5**)
- nem zombékoló sások állománya **B5** (ha több a fű, mint a sás, valószínű **D34**, **F2** vagy **D2**)
- kubikgödrök, csatornák mozaikos hínár- és mocsárnövényzete **BA**
- a fentiekbe be nem sorolható, láthatóan zavart, szennyezett mocsarak **OA**

[Vizek és ...](#) | [Mocsarak](#) | [Rétek, vizes ...](#) | [Sziklás gyepek](#) | [Száras gyepek](#) | [Cserjések](#) | [Erdők](#)

Üde rétek, vizes gyepek (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- magaskórós, acsalapus patakpartok **D5**
- nem vizes, magasfűvű, kaszálható rétek franciaperjével **E1**
- vörös csenkeszes, alacsonyfűvű üde rétek **E2** (ritka típus: hegyi rétek **E34**, csarabosok **E5**)
- patak- és folyóárterek kaszálható, tavasszal vízborította rétje és más hasonló nedves-vizes rét **D34** (ha sásosabb **B5**, ha feketébb talajú **D2**, ha szikesebb **F2** is lehet)
- halott csigaházakban gazdag, fekete vagy sötétszürke talajú, tavasszal vizes kaszálható rétek kékperjével **D2**
- magaskórós növényzet folyók ártérén őshonos fajokkal **D6**, ha özönfajok alkotják **OD**, ha nagyon gyomos **OG**
- vetett üde gyepek **T5** (a regenerálódók inkább **OB**, a regenerálódottak feltehetően már **D34** vagy **F2**)
- fiatal parlagok, ugarok üde gyepei **T10** (az idősebb parlag **OB** vagy még jobb: **D34**, **F2**)
- gyomos, elavárosodott, csalános, siskanádas, gyalogbodzás, szedres, zavart növényzetű rétek **OB**
- töltésoldalak üde rétjei **OB** (a nem gyomos fajgazdagabb rétek már **D34**)
- útmezsgyék üde gyepei **OB** (a nem gyomos fajgazdagabb rétek már **D34**)
- aranyvessző állományai **OD**

[Vizek és ...](#) | [Mocsarak](#) | [Rétek, vizes ...](#) | [Sziklás gyepek](#) | [Száras gyepek](#) | [Cserjések](#) | [Erdők](#)

Sziklás gyepek (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- köves, sziklás gyepek, fehér, szürkés sziklával (mészke, dolomit), az alacsony, nyíltabb gyepek, sok kővel **G2**, a magasabb, zártabb gyepek kevesebb kővel **H2**
- kötörmelékes, nem teljesen zárt gyepek szürkés sziklával (mészke, dolomit): magasabb, zártabb gyepek füvekkel, sásokkal, kevesebb kötörmelékkal, gyakori lehet a csenkesz **H2**
- sziklagyepek barnás-sötétszürkés sziklával (andezit, tufa) **G3**
- köves talajú, de többnyire nem kötörmelékes talajú záródó szárazgyepek, keskenylevelű füvekkel **H3a**
- északi kitettségű és/vagy üde völgyekben lévő árnyas sziklák lágyszárú növényzettel **I4**

[Vizek és ...](#) | [Mocsarak](#) | [Rétek, vizes ...](#) | [Sziklás gyepek](#) | [Száras gyepek](#) | [Cserjések](#) | [Erdők](#)

Száras gyepek (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- lösz-jellegű kőzeten lévő zárt szárazgyepek **H5a** (ritkás löszgyepek löszfalakon **I2**)
- lösz-jellegű kőzeten, ritkábban köves talajon lévő zárt szárazgyepek széleslevelű füvekkel, gyakran ritkásan álló magaskórókkal **H4**
- homoktalajok zárt szárazgyepei **H5b**
- homoktalajok nyílt gyepei **G1**
- száraz töltésoldalak **OC** (a fajgazdagabb **H5a**)
- útmezsgyék száraz gyepei **OC** (a fajgazdagabb, löszön lévő mezsgyék **H5a**)
- fiatal parlagok és ugarok száraz gyepei **T10** (az idősebb parlag **OC** vagy ha még jobb: löszön **H5a**, homokon **H5b** vagy **G1**, szíken **F1a** vagy **F1b**)
- selyemkóró állományai **OD**

Cserjések (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- galagonya, kökény, vadrózsa, boróka cserjései [P2b](#), bodzások [P2a](#)
- cserjések sziklákon, madárbirssal, fanyarkával és/vagy gyöngyvesszővel [M7](#) (ritka típus)
- rekettyefűz olyan cserjése, amelynek alján gypes réti-magaskórós növényzet van, illetve más üde cserjések [P2a](#) (a gyalogakácos [S6](#))
- rekettyefűz olyan cserjése, amely vízben áll, tőzeges, mohás, lápszagú [J1a](#)
- folyópartok fűzbokrosai [J3](#)
- törpemandula, jaj- és parlagi rózsa, cseplezsmeggy cserjése [M6](#) (ritka típus)

Erdők (HEGY- és DOMBVIDÉK)

- bükkös: zárt, bükk uralta erdők [K5](#)
- bükkös ritka típus: zárt vagy ligetes, alacsony növésű bükkösök ritka fajokkal sziklás (többnyire dolomit, mészkő) talajon [LY3](#)
- bükkös ritka típus: zárt, bükk uralta erdők ritkás aljnövényzettel, sok mohával [K7a](#)
- gyertyános-tölgyes: zárt, elegyes, üde erdők tölgyel, gyertyánnal, kevesebb juharral, hárssal, kőrissel, ha kocsánytalan tölgy [K2](#), ha kocsányos tölgy [K1a](#)
- gyertyános-tölgyes ritka típus: mohás talajú elegyes erdők tölgyel, bükkal, hárssal vagy gyertyánnal [K7b](#)
- zárt, száraz tölgyesek hegy-dombvidéken, sűrű cserje- és gypeszinttel [L2a](#), [L2b](#), [L1](#), ritkán [L2x](#), gyertyán nincs vagy alig, a gypeszint nyáron is gazdag
- zárt, száraz tölgyesek cserjeszint nélkül hegy-dombvidéken, sűrű gypeszinttel [L2a](#) vagy [L2b](#) vagy ritkás gypeszinttel, sok mohával [L4a](#)
- nyílt, ligetes száraz tölgyesek gyepekkel mozaikolva, köves talajon hegy-dombvidéken, mohák nélkül [M1](#) vagy gazdag mohaszinttel [L4b](#)
- ritka típus: nyílt, gyepekkel mozaikos tölgyesek löszös talajon, dombvidéken, szikla nincs [M2](#)
- meredek hegyoldalak alján, szurdokokban lévő sziklás, kötörmelékes talajú, üde-nedves erdő sok juharral, magas kőrissel [LY1](#)
- üde sziklás, kötörmelékes erdők hárssal meredek hegyoldalak többnyire középső vagy felső részén sok magas kőrissel, hárssal [LY2](#) (gyakran gyomosnak ható csalánossal)
- köves, sziklás talajú száraz-üde, alacsonyabb növésű, elegyes erdők tölgyekkel, hársakkal, kőrissel, leggyakrabban hegytetőkön, gerinceken vagy tetők közelében [LY4](#)
- égerállomány patak mentén [J5](#)
- hazai (őshonos) lombos fafajokkal elegyes fenyves az Őrségben [N13](#) (a nem elegyes [S45](#))
- fűz- és nyárerdő hullámtéren [J4](#) (a nemesnyáras [S2](#))
- őshonos nyáras nem hullámtéren (hanem mentett ártéren, barna-szürke homokon, löszös területeken) [RB](#) (a nemesnyáras [S2](#))
- nem sorokba rendeződő, 15 m-nél magasabb, zárt üde tölgyerdők: ha tavasszal vizes, inkább [J6](#), ha egész évben száraz, inkább [L5](#) (ha gyertyánnal [K1a](#))
- telepített, fajszegény tölgyesek, kőrisesek [RC](#)
- éger és/vagy kőris erdők vízben állva, tőzeges talajon, lápszag [J2](#)
- fáslegelők, fáskaszálók őshonos fákkal [P45](#) (ha nem őshonosak a fák [S7](#))
- őshonos lombos fafajok (tölgyek, bükk, gyertyán) fenyőkkel elegyes állományai [RD](#)
- magányos őshonos fák, keskeny fasorok [RA](#) (ha nem őshonosak a fák [S7](#))
- parkok, régi temetők [P6](#), ősi gyümölcsös [P7](#), vágásterület [P8](#)
- akácos [S1](#), nemes nyáras [S2](#), fenyvesek [S45](#), gyalogakácos [S6](#), nem őshonos fajok fasora [S7](#)

NAGY- és KISALFÖLD ||| HEGY- és DOMBVIDÉK ||| AGRÁR- és URBÁN ÉLŐHELYEK

[Agrár élőhelyek](#) | [Mesterséges és városi élőhelyek](#)

Agrár élőhelyek (AGRÁR- és URBÁN ÉLŐHELYEK)

- nem évelő szántóföldi kultúrák **T1**, évelő szántóföldi kultúrák (lucerna) **T2**, zöldség **T3**, rizs **T4**, kistáblás mozaik **T6**
- intenzív gyümölcsös **T7**, extenzív gyümölcsös **T8**
- kiskertek **T9**, fiatal parlag és ugar **T10**, csemetekert **T11**

[Agrár élőhelyek](#) | [Mesterséges és városi élőhelyek](#)

Mesterséges kialakítású területek és települések élőhelyei (AGRÁR- és URBÁN ÉLŐHELYEK)

- belváros **U1a**, lakótelep **U1b**, kertváros, lakópark **U2**
- falu **U3**, telephelyek **U4**
- meddőhányó, hulladéklerakó **U5**, nyitott bányafelület **U6**, anyagnyerő gödrök **U7**
- tanya **U10**, út, vasút **U11**
- csatorna **U12**